

אוניברסיטת חיפה • הפקולטה למשפטים

משפט וממשל

כרך א' - חוברת 1 • אב תשנ"ב • אוגוסט 1992

דבר העורכים

נשיא בית המשפט העליון מאיר שמגר - דברי ברכה

מאמרים

אהרון ברק - המהפכה החוקתית: זכויות אדם מוגנות

רות לפידות - אוטונומיה

יצחק זמיר - הסמכות המינהלית

אריאל בנדור - המשפט המינהלי כתורת מינהל

תחיקה

אוריאל ליך (ראיון) - חוק-יסוד: הממשלה

דן אבנון - חוק המפלגות, התשנ"ב-1992

שולמית אלמוג - חוק-יסוד: חופש העיסוק; חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו

פסיקה

יצחק זמיר - מכרזים ציבוריים בבתי משפט אזרחיים

אריאל בנדור - לקט פסקי-דין - סקירה וביקורת

ספרות

אבנר יניב - יחזקאל דרור, "לבנות מדינה"

סקירה

שולמית אלמוג (עורכת) - לקט ידיעות

אילן 2017

משפט וממשל

אוניברסיטת חיפה • הפקולטה למשפטים

משפט וממשל

כרך א - חוברת 1 • אב תשנ"ב • אוגוסט 1992

העורך
יצחק זמיר

סגן עורך
אריאל בנדור

רשות מערכת
שולמית אלמוג

עריכה לשונית
תמר לוף

המערכת מודה לאוניברסיטת חיפה ולמשרד המשפטים
על תמיכתם בהוצאה לאור של כתב-עת זה.
המערכת מודה אף לנפתלי ליפשיץ ולמשרד יעקב סלומון ליפשיץ ושות',
למשרד ש. הורוביץ ושות', למשרד ישראל קנטור, אלחנני, טל ושות'
ולפרופ' יוסף גרוס על תרומתם להוצאת חוברת זאת.

כתבי-יד יש להגיש בשלושה עותקים למערכת "משפט וממשל"
הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה
הר הכרמל, חיפה 31905

החתמת מנויים ורכישת חוברות במשרד המערכת
טלפון 04-240633; פקסימיליה 04-240681

© הפקולטה למשפטים של אוניברסיטת חיפה
חיפה תשנ"ג
ISSN 0792-8521

תאום מינהלי: מיקה קפטור
עיצוב עטיפה: חיים שטייר
סדר: אוריגרה בע"מ
דפוס: רחש חיפה

תוכן העניינים

5	דבר העורכים
7	נשיא בית המשפט העליון מאיר שמגר - דברי ברכה
	מאמרים
9	אהרן ברק המהפכה החוקתית: זכויות אדם מוגנות
37	רות לפידות אוטונומיה
81	יצחק זמיר הסמכות המינהלית
145	אריאל בנדור המשפט המינהלי כתורת מינהל
	תחיקה
165	אוריאל לין (ראיון) חוק-יסוד: הממשלה
175	דן אבנון חוק המפלגות, התשנ"ב-1992
185	שולמית אלמוג חוק-יסוד: חופש העיסוק; חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו
	פסיקה
197	יצחק זמיר מכרזים ציבוריים בבתי-משפט אזרחיים
213	אריאל בנדור לקט פסקי-דין - סקירה וביקורת
	ספרות
223	אבנר יניב "דרור, לבנות מדינה"
	סקירה
231	שולמית אלמוג (עורכת) לקט ידיעות

דבר העורכים

כתב-העת "משפט וממשל" יוקדש בעיקר למשפט העוסק בממשל, כלומר - למשפט הציבורי, הכולל לעניין זה את דיני החוקה ואת דיני המינהל הציבורי. דיני המינהל הציבורי מקיפים את הדינים הכלליים, כגון סדרי המינהל הציבורי, הביקורת השיפוטית על המינהל הציבורי וכיוצא בהם, ואת הדינים המיוחדים, כגון הדינים העוסקים במינהל מקומי, ביטוח לאומי, צבא, תכנון ובנייה, איכות הסביבה ותעבורה. לכל הנושאים האלה היבט נוסף על ההיבט המשפטי - היבט של מדע המדינה, של מינהל ציבורי, או של תחום אחר.

אף שעיקר עניינו יהיה במשפט, לא יגביל עצמו "משפט וממשל" לנושאים משפטיים דווקא, אלא יכלול מפעם לפעם גם מאמרים ומידע הגולשים מן המשפט הציבורי אל תחומים קרובים.

כתב-העת מכוון אמנם בראש וראשונה למשפטן המתעניין במשפט הציבורי, אך יש בו כדי לעניין גם קוראים שאינם משפטנים, אשר עיסוקם בתחומים שונים של הממשל והמינהל הציבורי. זהו ציבור גדול שלא היה לו עד כה כתב-עת שיעסוק במיוחד בבעיות ובצרכים המיוחדים לו. "משפט וממשל", שייצא לאור פעמיים בשנה על-ידי הפקולטה למשפטים של אוניברסיטת חיפה, מתכוון למלא חסר זה.

כתב-העת יהיה פתוח להשתתפות אנשי הלכה ואנשי מעשה מתחומי המשפט, הממשל והמינהל הציבורי. המערכת, שתחליט על המאמרים שיפורסמו ותערוך אותם לפרסום, תכלול מן השנה הבאה גם תלמידים מצטיינים מהפקולטה למשפטים.

קוראים ומוסדות מוזמנים להעיר הערות למערכת, לשלוח חומר לפרסום במדור המידע, וכמובן, לחתום כמנויים על כתב-העת.

דברי ברכה

מאיר שמגר, נשיא בית המשפט העליון

המשפט הציבורי הוא תחום חי ותוסס. הוא מתפתח בקצב מהיר והשלכותיו על כל תחומי המשפט האחרים היא משמעותית. בשנה החולפת התקדמה המדינה בחקיקת חוקי-היסוד והרחבת היריעה בכל הנוגע לפיקוח השיפוטי על החקיקה. הוחק חוק בתי-הדין המינהליים, והשיפוט המינהלי קיבל בכך מסגרת יציבה ומוגדרת, תוך חיזוק אי-תלותו. יש בכך כדי ליצור שדות עיון ומחקר חדשים לשם בחינת התפתחותו של המשפט הציבורי.

המשפט הציבורי הוא המנשאה עליה מועמטים סדרי השלטון ומכשלותיו ודרכי המינהל ומהמורותיו. בשל השפעתם המכרעת של סדרי השלטון ושל סדרי המינהל על כל תחומי חיינו, ממילא מובן כי כל אי-יציבות או מעצור בהסדרי המשפט וכל אי-בהירות פרשנית הם בעלי השפעה רחבה מעבר לתחום המוגדר של הסוגיה הנדונה.

מן הידוע הוא כי הדיון בנושא כלשהו מתחומי המשפט הציבורי איננו מתוסן מפני חדירתן של השפעות פוליטיות. קשה לעתים קרובות לנתק את ההתייחסות העניינית לנושא זה או אחר של התחום המשפטי האמור מן האמונות והדעות המדיניות של העוסקים בדבר. לפני אמרתו הידועה של פרופסור הרולד לסקי (A Grammar of Politics), המשפט החוקתי איננו מובן אלא כביטוייה של שיטה כלכלית, אשר לה הוא נועד לשמש חומת מגן.

דומה כי התיזה האמורה מציגה תופעות בנות-איתור כהשפעות החובקות את נושאי המשפט הציבורי כולו, ובכך יש מידה של הפרזה. אין לך אמנם תפיסה בעניין שיטת הממשל והמשפט הרצויה שאינה מושתתת במידה זו או אחרת על השקפת עולם מדינית, ויש יסוד להגיה כי אף המושג "סדרי מינהל תקינים" מעוצב בצורה שונה בדמיונו של בעל השקפת עולם טוטליטרית, מחד גיסא, לעומת מי שדוגל בחירות האדם, מאידך גיסא. אולם, המפתח הוא בביטוי "במידה זו או אחרת": בעיני כל הדוגלים בחברה דמוקרטית וחופשית יש תשתית משותפת רחבת היקף, עליה ניתן להוסיף ולבנות קומותיו של בניין המשפט הציבורי לרבדיו ולענפיו, ללא ערבוב-יתר של השקפות פוליטיות פרטיקולריות. הרצוי והאפשרי מן הנכון שיהיה אף המצוי אצל כל המבקשים לפתח תחום זה במישור האקדמי.

אני מאחל לעורכים ולפקולטה למשפטים באוניברסיטת חיפה כי פעלם החלוצי בפרסום כתב-העת החדש בתחום המשפט הציבורי יישא פרי מאלף ומעניין ויסייע בפיתוח משפטנו.

University of Haifa • Faculty of Law

MISHPAT UMIMSHAL
LAW AND GOVERNMENT IN ISRAEL

Volume 1 • No. 1 • August 1992

Editor
Itzhak Zamir

Associate Editor
Ariel Bendor

Coordinating Editor
Shulamit Almog

Annual Subscription: US \$35 including postage

Mishpat Umimshal
c/o Faculty of Law, Haifa University
Mount Carmel, Haifa 31905, Israel
Tel. 4-240633 Fax. 4-240681

ISSN 0792-8521

MISHPAT UMIMSHAL
LAW AND GOVERNMENT IN ISRAEL

University of Haifa • Faculty of Law

MISHPAT UMIMSHAL LAW AND GOVERNMENT IN ISRAEL

Vol. 1 - No. 1 • August 1992

Editors' Note

Introductory Note - President Meir Shamgar, Supreme Court of Israel

Articles

Aharon Barak - The Constitutional Revolution: Protected Human Rights

Ruth Lapidoth - Autonomy

Itzhak Zamir - Administrative Power

Ariel Bendor - Administrative Law as a Theory of Administration

Legislation

Uriel Linn (interview) - Basic Law: The Government

Dan Avnon - Political Parties Law, 1992

Shulamit Almog - Basic Law: Freedom of Occupation; Basic Law: Human Dignity and Liberty

Cases

Itzhak Zamir - Public Tenders in Civil Courts

Ariel Bendor - Review of Recent Cases

Books

Avner Yaniv - Y. Dror: To Build a State

Review

Shulamit Almog (ed.) - Current Developments